

**Výroční zpráva o činnosti
Rady vlády České republiky pro lidská práva
v roce 2008**

Vláda zprávu projednala dne 22. června 2009.

datum a způsob vzniku Rady: usnesením vlády ze dne 9. prosince 1998 č. 809
poslední aktualizace statutu Rady: usnesením vlády ze dne 12. září 2007 č. 1044

1. Předseda a členové Rady vlády ČR pro lidská práva

Předsedou Rady je podle statutu Rady zmocněnec vlády pro lidská práva. Usnesením vlády ze dne 20. září 2006 č. 1089 byl do funkce zmocněnce vlády pro lidská práva jmenován Ing. Jan Litomiský, a to s účinností od 21. září 2006. Ing. Jan Litomiský vykonával funkci zmocněnce po celý rok 2008.

Členy Rady jsou rovným počtem zástupci vybraných ministerstev na úrovni náměstků, a představitelé občanské a odborné veřejnosti a akademické obce. Zatímco zástupci ministerstev zastupují příslušná ministerstva, představitelé odborné a občanské veřejnosti a akademické obce jsou jmenováni členy Rady *ad personam*. Zástupce ústředních státních orgánů jmenuje předseda Rady na návrh příslušného ministra, zatímco členy z občanské, odborné a akademické obce jmenuje přímo vláda¹. Funkční období členů Rady je čtyřleté. Po skončení funkčního období vlády vykonávají členové Rady činnost do té doby, než jsou jmenováni členové noví.

Níže uvedená tabulka zachycuje členství v Radě v roce 2008

<i>člen rady</i>	<i>zastupovaný orgán/ ad personam</i>	<i>vznik členství/ zánik členství</i>	<i>datum a důvod zániku členství</i>	<i>předchozí zástupce příslušného orgánu</i>
PhDr. Dušan Lužný	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	28. 4. 2008	-----	RNDr. Jindřich Kitzberger
JUDr. Jaroslav Daněk	Ministerstvo obrany	19.1.2004	-----	Ing. Josef Vavrek
Ing. Jaroslav Salivar	Ministerstvo vnitra	2.11.2006	---	Mgr. Miloslav Koudelný
Mgr. František Korběl	Ministerstvo spravedlnosti	15.2.2007	-----	JUDr. Roman Polášek
MUDr. Marián Hošek	Ministerstvo práce a sociálních věcí	8.7.2005	---	Ing. Ludmila Müllerová
Bc. Marek Šnajdr	Ministerstvo zdravotnictví	12.9.2007	-----	JUDr. Radovan Suchánek
JUDr. František Mikeš	Ministerstvo kultury	29.8.2007	----	MgA. Adolf Toman
PhDr. Jan Kohout	Ministerstvo zahraničních věcí	Červen 2008	---	Bc. Tomáš Pojar
Ing. Miroslav Kalous	Ministerstvo pro místní rozvoj	27.8.2007	----	PhDr. Ivo Hlaváč
RNDr. Igor Němec	Úřad pro ochranu osobních údajů	19.4.2007		
Mgr. Petra Burčíková	ad personam	12.9.2007	-----	---
Mgr. Anna Šabatová	ad personam	12.9.2007	---	---

¹ Usnesením vlády ze dne 12. září 2007 č. 1044 byli jmenováni noví členové Rady za občanskou, odbornou a akademickou veřejnost.

Mgr. Pavla Burdová - Hradečná	ad personam	12.9.2007	-----	---
Mgr. Michaela Freiová	ad personam	12.9.2007	-----	---
Mgr. Hynek Kalvoda	ad personam	12.9.2007	-----	---
Jan Kratochvíl, LL.M	ad personam	12.9.2007	-----	---
Ing. Mgr. Oldřich Kužílek	ad personam	12.9.2007	---	---
Mgr. Jiří Matolín, LL.M.	ad personam	12.9.2007	---	---
JUDr. Daniela Světlíková	ad personam	12.9.2007	---	---
Prof. JUDr. Pavel ŠTURMA, DrSc.	ad personam	12.9.2007	-----	---

Zástupci resortů sledují projednávaná témata z pohledu zastupovaných resortů, *ad personam* jmenovaní členové se věnují jednotlivým tematickým oblastem lidských práv.

2. Zaměstnanci - odborné pracoviště sekretariát Rady vlády ČR pro lidská práva v roce 2008

vedoucí:

Mgr. Lucie Otáhalová, tajemnice Rady, Výboru pro občanská a politická práva (do července 2008) a Výboru pro sexuální menšiny

odborní pracovníci:

Mgr. et Mgr. Lucie Rybová, tajemnice Výboru pro lidská práva a biomedicínu, Výboru pro hospodářská, sociální a kulturní práva a Výboru proti mučení (do 31.12.2008);

Mgr. Eva Červinková (do 15.11.2008), tajemnice Výboru pro práva dítěte, Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů a Výboru pro práva cizinců;

Mgr. Jana Koláčková (od 2.1.2008 do 30.9.2008) - tajemnice Výboru pro lidská práva a biomedicínu a Výboru proti mučení;

Mgr. Jakub Machačka (od 19.5.2008) – tajemník Výboru pro hospodářská, sociální a kulturní práva, Výboru pro občanská a politická práva (od 1.8.2008) a Výboru proti diskriminaci;

Mgr. Markéta Millerová (od 1.12.2008) - tajemnice Výboru pro práva dítěte, Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů a Výboru pro práva cizinců;

Mgr. Lukáš Hoder (od 15.12.2008) - tajemník Výboru pro lidská práva a biomedicínu a Výboru proti mučení.

asistentka/sekretářka:

Andrea Šenkyříková – od 10.3.2008 do 15.9.2008

Jana Pešková – od 22.9.2008

3. Přehled činnosti

3.1. Zasedání a projednávaná témata

V průběhu roku 2008 Rada zasedala čtyřikrát – 21. února, 26. května, 18. září a 28. listopadu.

V únoru Rada schválila podnět Výboru pro lidská práva a biomedicínu k systémovému řešení zajištění dostupnosti právní pomoci. Svým usnesením požádala předsedu Rady, aby ve věci přípravy právní úpravy zajištění právní pomoci spolupracoval s ministrem spravedlnosti a přitom uplatnil návrhy v podnětu obsažené. Rada v únoru také zřídila Výbor pro sexuální menšiny, který navázal na činnost Pracovní skupiny pro otázky sexuálních menšin.

V květnu Rada doporučila ministryni vlády pro lidská práva a národnostní menšiny ve spolupráci s resortními ministry vést kampaň a zahájit veřejnou diskusi na téma výchova bez násilí. Rada schválila podnět Výboru pro občanská a politická práva k vydání obecně závazného předpisu k zajištění zveřejňování některých vnitřních předpisů správních úřadů. Vláda podnět vzala na vědomí usnesením ze dne 3. listopadu 2008 č. 1334 a uložila ministru vnitra, začlenit v rámci přípravy novelizace zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, realizované na základě usnesení vlády ze dne 9. ledna 2008 č. 4, k Analýze účinnosti zákona o svobodném přístupu k informacím z hlediska rozsahu uplatňované veřejné kontroly činnosti orgánů státu, kraje, obce a jimi zřízených či jinak ovládaných právnických osob a dalších povinných subjektů, do tohoto návrhu zákona povinnost povinných subjektů podle tohoto zákona zveřejňovat znění jejich vnitřních předpisů, a to podle zásad uvedených v podnětu.. Rada dále schválila podnět Výboru pro občanská a politická práva ke změně právní úpravy odposlechů – tento podnět nebyl předložen vládě, neboť v mezidobí došlo ke vzniku pracovní skupiny k totožnému tématu při Ministerstvu vnitra, do jejíž činnosti se Výbor pro občanská a politická práva zapojil. .

V září Rada schválila podnět Výboru pro práva cizinců k řešení problému s hrazením poplatků za lékařskou péči žadatelů o udělení mezinárodní ochrany. Podnět byl předložen do připomínkového řízení, avšak v důsledku řady návrhů na úplné zrušení regulačních poplatků bylo jeho předložení vládě pozastaveno. V září také Rada schválila Podnět Výboru proti mučení k vězeňství. Ten byl vládou vzat na vědomí usnesením ze dne 20. dubna 2009 č. 458. Kromě toho Rada v září zrušila Výbor pro rovné příležitosti mužů a žen, a to z důvodu jeho duplicity s Radou vlády pro rovné příležitosti mužů a žen.

V listopadu Rada vzala na vědomí podnět Výboru pro práva cizinců k částečnému řešení situace cizinců pobývajících v České republice neoprávněně. Rada považuje situaci cizinců, kteří pobývají v České republice neoprávněně, za závažný problém. Podnět nicméně vrátila Výboru pro práva cizinců k dopracování. Rada dále v listopadu schválila podnět Výboru pro občanská a politická práva k využívání kamerových a dalších sledovacích systémů. Meziresortní připomínkové řízení k podnětu ukázalo nutnost dalších jednání ohledně toho, zda bude mít právní úprava využívání kamerových a jiných sledovacích systémů formu samostatného zákona, či zda se bude jednat o novelizaci stávajících předpisů. Shoda nebyla dosažena ani ohledně toho, který resort dostane uvedenou problematiku do gesce. Jednání proto pokračují i v roce 2009. V listopadu také Rada projednala podnět prof. Pavla Šturmy, který se týkal zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Tento podnět byl postoupen Výboru pro práva dítěte k dalšímu projednání.

3.2. Činnost pracovních skupin – výborů

Výbor pro lidská práva a biomedicínu vypracoval a předložil Radě v roce 2008 podnět k zajištění dostupnosti právní pomoci. Rada podnět projednala na svém zasedání 21. února, ovšem neschválila původně navrhovaný text usnesení. Rada zavázala zmocněnce pro lidská práva, aby v otázce přípravy právní úpravy zajištění právní pomoci spolupracoval s ministrem spravedlnosti a přitom uplatnil návrhy v podnětu obsažené a aby o výsledku této spolupráce informoval Radu. Ministerstvo spravedlnosti následně vypracovalo návrh legislativy v této věci.

Výbor během roku 2008 projednával řadu otázek spojených s dodržováním lidských práv ve zdravotnictví. Mezi témata zasedání Výboru patřila otázka regulačních poplatků ve zdravotnictví, navrhovaná reformní zdravotnická legislativa, otázka problémů pacientů s chronickým únavovým syndromem, vytváření řetězců zdravotních zařízení a zdravotních pojišťoven (z hlediska rizika vzniku monopolu při poskytování zdravotní péče) či problémy návrhu nového občanského zákoníku.

Výbor také uskutečnil společně s Výborem proti mučení výjezdní zasedání v psychiatrické léčebně Havlíčkův Brod. Členové Výboru se také podíleli na připomínkování Zprávy o stavu lidských práv v ČR.

Výbor pro zabránění mučení a jinému nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestání předložil Radě v září 2008 podnět k vězeňství. Vláda podnět projednala na svém zasedání 20. dubna 2009 a vzala jej na vědomí. Vláda nicméně nepřijala navržené úkoly pro ministra spravedlnosti a ministra práce a sociálních věcí. Členové Výboru, kteří na podnětu řadu měsíců pracovali, tak následně na zasedání Výboru vyjádřili svoje rozčarování nad odmítnutím navrhovaných opatření a vyjádřili obavu o další stav českého vězeňství.

Výbor během roku 2008 projednával řadu otázek, mezi něž patřila například problematika návrhu nového zákona o Policii ČR, návštěva delegace Evropského výboru pro zabránění mučení v ČR, otázka nedobrovolné hospitalizace či Zpráva CPT o návštěvě České republiky.

Výbor dále nominoval národní experty pro potřeby Podvýboru pro prevenci mučení, jiného nelidského, krutého nebo ponižujícího zacházení či trestání (jedná se o instituce v rámci OSN). Po diskusi Výbor nominoval Zuzanu Foitovou (lékařka, psychiatricka, působí v Centru pro rozvoj péče o duševně nemocné), Ondřeje Hofmanna (pracovník legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti), Janu Marečkovou (bývalá náměstkyně ministryně pro lidská práva), Jana Stuchlíka (lékař, psychiatr, působí v Centru pro rozvoj péče o duševně nemocné) a Františka Valeše (právník Českého helsinského výboru). Vybraní experti jsou vedeni v seznamu, ze kterého budou vybíráni k jednotlivým výjezdům do všech zemí podle svých jazykových a odborných znalostí.

Členové Výboru dále navštívili věznicí v Pardubicích, ústav zabezpečovací detence v Brně a zúčastnili se společného výjezdního zasedání s Výborem pro lidská práva a biomedicínu v psychiatrické léčebně Havlíčkův Brod. Členové Výboru se také podíleli na připomínkování Zprávy o stavu lidských práv v ČR.

Výbor pro hospodářská, sociální a kulturní práva se v roce 2008 nadále zabýval tématem sociálního vyloučení. Výbor se více zaměřil na problematiku exekuce sociálních dávek. K této otázce pracoval na podnětu k otázce exekucí příkázáním pohledávky z účtu, kde na rozdíl od srážek ze mzdy nejsou peněžní prostředky nijak chráněny a povinným není zachována žádná suma na jejich obživu a na obživu osob na nich závislých. Pokud lidé příjmy jako mzdy, ale i sociální dávky, dostávali na účet, který byl při výkonu rozhodnutí obstaven, nemohly prostředky uložené na něm nijak využívat ani se k nim nijak dostat. Pokud tedy např. na účet chodí příjmy poté, co jejich plátce na nich podle zákona provedl srážky, dochází ke dvojí exekuci, neboť nyní je příkázáním pohledávky zabavena i zbylá částka. Podle zákona sice některé sociální dávky nepodléhají ani příkázání pohledávky, ale v praxi je těžko rozlišitelné, odkud peníze na účtu skutečně přicházejí a proto se toto ustanovení často nedodržuje. Problém vnímá podobně i Veřejný ochránce práv. Ministerstvo spravedlnosti připravuje v roce 2009 novelu části VI občanského soudního řádu a vyjádřilo ochotu celou problematiku nově upravit. Výbor bude na této novele s ministerstvem spolupracovat.

Výbor pro občanská a politická práva pracoval v roce 2008 na několika podnětech. Výbor se v tomto roce intenzivně zabýval otázkou zveřejňování interních předpisů ministerstev a správních úřadů vůbec. Vypracoval podnět k vydání obecně závazného předpisu k zajištění zveřejňování některých vnitřních předpisů správních úřadů. V něm navrhnul, aby Ministerstvo vnitra vydalo vyhlášku, která zajistí povinné zveřejňování plných znění vnitřních předpisů správních orgánů (organizační řád, předpisy upravující styk s veřejností, apod.). Výbor předložil podnět Radě a ta jej na svém zasedání 26.5.2008 schválila. Následně po úpravách vzešlých z připomínkového řízení byl podnět předložen vládě a ta jej schválila na svém zasedání dne 3.11.2008 (usnesení vlády č. 1334) a uložila ministru vnitra zapracovat do připravované novely zákona č. 106/1999, o svobodném přístupu k informacím, povinnost povinných subjektů podle tohoto zákona zveřejňovat znění jejich vnitřních předpisů.

Výbor dále pokračoval v projednávání podnětu ke změně právní úpravy odposlechů. Byla aktualizována verze podnětu z roku 2005, dle platné právní úpravy, zohledněno bylo i projednávání novely trestního řádu Poslaneckou sněmovnou/Senátem. Výbor předložil podnět Radě a ta jej na svém zasedání 26.5.2008 schválila. Následně probíhala spolupráce s Ministerstvem vnitra a s Bezpečnostní radou státu na jeho implementaci.

Výbor se rovněž obšírně věnoval úpravě práva shromažďovacího, a to v souvislosti s problematikou shromáždění extremistických organizací. V reakci na rušení zákazu těchto shromáždění soudy jako neodůvodněných a nepřiměřených se některé samosprávy uchýlily k návrhům celkového zpřísnění úpravy shromažďovacího práva včetně např. prodlužování lhůt pro rozhodnutí úřadu o shromáždění či dokonce zavádění povolovacího režimu, který je v přímém rozporu s Listinou základních práv a svobod. Takový návrh vypracovalo zastupitelstvo statutárního města Plzně pod vlivem jednoho z pochodů neonacistů, který se neúspěšně pokusilo zakázat po uplynutí dané lhůty. Výbor proti němu vypracoval odmítavé stanovisko, které doručil ministrům spravedlnosti a vnitra a ministryni pro lidská práva a menšiny.

Výbor sledoval i otázku exekucí. Během roku 2008 připravovalo Ministerstvo spravedlnosti rozsáhlou novelu exekučního řádu, k níž výbor uplatňoval připomínky. Na jeho zasedání probíhala jednání se zástupci ministerstva, kde se postupně vyjasnily vzájemné

pozice. Výbor nakonec schválil podnět s některými doporučeními k úpravě – Rada podnět schválila v únoru 2009.

Poslední velkou oblastí činnosti výboru byla ochrana soukromí. Zde se výbor speciálně věnoval kamerovým a sledovacím systémům. Výbor přijal podnět doporučující vládě přijmout zvláštní samostatnou úpravu užívání kamerových a jiných sledovacích systémů, a to jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru, podle které by kamery měly být užívány minimálně a pouze pokud nelze legitimního cíle (ochrana veřejné bezpečnosti, majetku apod.) dosáhnout jinými prostředky. Podnět výboru Rada schválila na svém zasedání dne 28.11.2008. Následně proběhly konzultace s příslušnými resorty a s Úřadem pro ochranu osobních údajů.

V únoru 2008 Rada řešila podnět Výboru k právní úpravě řízení o popření otcovství podle zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů a podnět Výboru vrátila k dopracování. Za tímto účelem vznikla pracovní skupina Výboru. Podnět byl nakonec zapracován do textu připravované rekodifikace občanského zákoníku.

Výbor řešil nerovné postavení dítěte před soudem v některých kauzách, kdy dítě před soudem zastupuje zaměstnanec orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) jakožto opatrovník, kdežto druhou stranu často hájí kvalifikovaný advokát.

Výbor se dlouhodobě zabývá problematikou tělesných trestů a jejich zákazu. Předsedkyně Výboru vypracovala podnět k jejich zákazu, který byl v květnu předložen Radě. Ta však navrhla jeho dopracování. Rada schválila usnesení, kterým doporučila ministryni pro lidská práva D. Stehlíkové ve spolupráci s ostatními ministry vést kampaň a zahájit veřejnou diskuzi na téma výchova bez násilí.

Výbor se dále intenzivně zabýval problematikou ústavní výchovy. Nejvyšší státní zastupitelství se zavázalo provést šetření ve všech zařízeních, kde se vykonává ústavní nebo ochranná výchova a zhodnotí, je-li respektován při výkonu držení dětí v ústavech zákon. O výsledcích šetření byla vypracována zpráva a předložena pro informaci členům výborů.

Výbor řešil otázku povinných registrací u dětského lékaře, participaci dětí a existenci dětských parlamentů. Na návrh Výboru byl návrh nového Občanského zákoníku doplněn o ustanovení znějící: „Dítě má právo na výchovu bez násilí.“

Výbor se intenzivně v druhé polovině roku zabýval přípravou konference Evropa přátelská dětem. Na říjnovém jednání řešil ochranu osobnosti a osobních údajů dětí. Výbor v neposlední řadě vypracoval Strategii prevence násilí na dětech v ČR na roky 2009-2011.

Výbor pro práva cizinců se od r. 2008 intenzivně zabývá problematikou veřejného zdravotního pojištění cizinců. Z podnětu zástupců Poradny pro občanství, občanská a lidská práva a veřejného ochránce práv byl připraven podnět k začlenění cizinců, kteří pobývají v ČR přechodně, do systému veřejného zdravotního pojištění.

Dále byl přijat podnět k poskytování lékařské péče žadatelům o mezinárodní ochranu v souvislosti s povinností hradit regulační poplatky za poskytnutou péči. Podnět byl schválen Radou. V připomínkovém řízení však vznikl rozpor s Ministerstvem zdravotnictví, které nesouhlasí se začleněním žadatelů do okruhu osob osvobozených od hrazení regulačních poplatků v novém zákoně o veřejném zdravotním pojištění. V březnu 2009 byl navíc vládou

zrušen legislativní úkol Ministerstva zdravotnictví k vypracování návrhu nového zákona o veřejném zdravotním pojištění.

V květnu 2008 se Výbor zabýval situací osob s udělenou doplňkovou ochranou po opuštění pobytového střediska při zajišťování ubytování a sledoval systém výuky češtiny pro cizince. Dále Výbor řešil problematiku zamezení přístupu sociálních pracovníků na pokoje žadatelů o mezinárodní ochranu a i azylantů v integračních střediscích. Výbor se obrátil dopisem na Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo vnitra. Problematika byla znovu otevřena na jednání výboru ještě v březnu 2009, kde Ministerstvo vnitra vysvětlilo důvod pro uvedené opatření.

V září 2008 výbor projednával otázku správního vyhoštění v souvislosti s rodinným životem. Výbor schválil vypracování podnětu k řešení situace souběhu správního vyhoštění a rodinného života cizince. Byl navržen podnět k beztrestnému výjezdu cizinců z území ČR. Problematika byla částečně vyřešena opatřením Ministerstva vnitra přijatým v roce 2009 v souvislosti s ekonomickou krizí.

V roce 2008 Rada zřídila Výbor pro sexuální menšiny. Ten navázal na činnost Pracovní skupiny pro otázky sexuálních menšin, jež vznikla v roce 2007 v souvislosti s Evropským rokem rovných příležitostí pro všechny. Výbor vypracoval připomínky k návrhům tzv. reformní zdravotnické legislativy. Předkladatel – Ministerstvo zdravotnictví – řadu těchto připomínek do návrh zapracoval.

Výbor také vypracoval připomínky k návrhu rekodifikace občanského zákoníku. Připomínky se týkaly zejména rodinného práva – části o zapsaném (registrovaném) partnerství a osvojení. Výbor poté vyjadřoval své nesouhlasné stanovisko s vypuštěním zapsaného partnerství z rekodifikace a nadále se k této problematice rozsáhle vyjadřoval na počátku roku 2009.

Výbor diskutoval o pochodech zviditelňujících LGBT hnutí („gay pride“), jednání výboru se účastnili pořadatelé průvodu, který se uskutečnil v červnu 2008 v Brně. Výbor také ke konci roku 2008 sledoval přípravu obdobného průvodu, který je plánován na červen 2009.

V návaznosti na Zprávu Agentury EU pro základní práva o homofobii v Evropě výbor diskutoval o možnostech vnitrostátní implementace této zprávy v České republice. Tyto diskuse se následně zohlednily v prioritách výboru pro rok 2009.

Výbor pro rovné příležitosti žen a mužů byl v roce 2008 zrušen pro svou duplicitu s Radou vlády ČR pro rovné příležitosti žen a mužů, která přešla do gesce Úřadu vlády – ministryně pro lidská práva.

Sekretariát Rady vypracoval v roce 2008 koncepci Výboru proti diskriminaci, kterou konzultoval se zástupci neziskových organizací, zabývajících se jednotlivými aspekty diskriminace. Tento výbor zahájil svoji pravidelnou činnost v roce 2009.

3.3 Naplňování odborné dlouhodobé činnosti sekretariátu

Dlouhodobou činnost sekretariátu Rady lze rozčlenit do čtyř oblastí: první oblast představují zprávy o plnění těch mezinárodních smluv o lidských právech ze smluvní základny OSN, které mají vlastní kontrolní mechanismus spočívající mj. právě i v pravidelném předkládání zpráv ČR o plnění závazků obsažených v konkrétní smlouvě. Druhou skupinu tvoří každoroční zpráva o plnění doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Do třetí skupiny lze zařadit každoroční zprávy o stavu lidských práv v ČR. Čtvrtou oblast tvoří legislativní činnost, a to jak vypracování legislativních úkolů, tak legislativní vyjádření podnětů Rady vládě. Další, rozšiřující se sférou působnosti sekretariátu je agenda související s členstvím České republiky v EU. (Tato agenda je navázána na činnost celého odboru pro lidská práva, jehož je sekretariát Rady součástí. Je blíže popsána v části 6. této zprávy.)

3.3.1. Zprávy o plnění závazků obsažených v mezinárodních smlouvách o lidských právech

Významnou část agendy představuje příprava zpráv o plnění závazků ČR obsažených v následujících mezinárodních smlouvách o lidských právech, které obsahují jako jeden z mechanismů systémové kontroly předkládání zpráv v požadovaných intervalech, jejich projednání příslušným výborem za přítomnosti vládní delegace a následného zhodnocení výborem. Informace o tom, jak jsou doporučení výboru obsažená v závěrečném zhodnocení plněna, jsou součástí následující zprávy předkládané výboru. Kromě těchto zpráv vypracovává sekretariát Rady i doplněk ke zprávám (odpovědi na předběžné otázky), který si zpravidla vyžádají kontrolní orgány před projednáním zprávy:

1. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
2. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech
3. Úmluva o právech dítěte
4. Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen
5. Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace
6. Úmluva proti mučení a jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Od roku 1999, co sekretariát Rady vypracovává zprávy, se podařilo odstranit nedostatky, které vznikly při plnění této povinnosti u naprosté většiny z těchto smluv, takže systémová kontrola ČR ze strany kontrolních orgánů smluv probíhá plynule.

Vláda ČR schválila dne 26. března 2008 svým usnesením č. 289 Vyjádření České republiky k některým závěrečným doporučením Výboru OSN pro odstranění rasové diskriminace. Vyjádření bylo následně zasláno prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí tomuto výboru. Závěrečná doporučení se týkala 6. a 7. zprávy České republiky, kterou výbor projednal v březnu 2007. Vyjádření ke čtyřem vybraným doporučením požadoval do jednoho roku od jejich přijetí, což ČR splnila. Vybraná čtyři doporučení se týkala antidiskriminační legislativy a absence antidiskriminačního zákona, sterilizace žen v rozporu s právem a situace Romů v oblasti vzdělávání.

Dne 25. února 2008 vzala vláda na vědomí svým usnesením ze č. 167 Závěrečná doporučení Výbor OSN pro lidská práva ke Druhé periodické zprávě ČR o plnění Mezinárodního paktu OSN o občanských a politických právech. O těchto doporučeních referovala již předchozí výroční zpráva Rady. Následně vláda schválila Vyjádření České republiky k některým závěrečným doporučením Výboru OSN pro lidská práva a to usnesením ze dne 23. července 2008 č. 922. Vyjádření se týkalo třech vybraných doporučení, a to postupu policie ve vztahu k menšinám, umístování do psychiatrických léčeben a opatrovnictví a opatření proti diskriminaci, zejména ve vztahu k Romům.

Dne 23. července 2008 vláda vzala na vědomí svým usnesením č. 921 Třetí a čtvrtou periodickou zprávu o plnění závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte a Informaci o plnění Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů. Zpráva byla zaslána prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí Výboru OSN pro práva dítěte a zveřejněna na internetových stránkách Rady.

V roce 2008 neprojednaly mezinárodní kontrolní orgány OSN žádnou zprávu České republiky.

3.3.2. Sekretariát Rady jako Kontaktní místo pro Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Sekretariát Rady působí jako kontaktní místo pro Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Committee for Prevention of Torture, dále jen „CPT“), kdy jeden z pracovníků sekretariátu Rady je přímo vládou určen jako styčný úředník. Zpravidla jde o pracovníka, který je tajemníkem Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání. V případě, že CPT oznámí, že navštíví ČR, je tento pracovník sekretariátu Rady osobou pověřenou k přímé komunikaci se členy i sekretariátem CPT a zajišťuje jeho návštěvu nejen po stránce logistické, ale i věcné.

Ve dnech 25. března až 2. dubna 2008 uskutečnil Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Committee for Prevention of Torture, dále jen „CPT“) mimořádnou kontrolní návštěvu ČR. Členové CPT navštívili Věznici Kuřim a Valdice (oddělení E) a psychiatrické léčebny v Bohnicích a v Havlíčkově Brodě. Na základě zjištění z této návštěvy CPT vypracoval Zprávu pro vládu ČR o své návštěvě. Zpráva se věnuje především otázce léčby sexuálních delikventů (kastracím) a situaci v oddělení E věznice Valdice.

Dne 15. října 2008 vzala vláda na vědomí Zprávu pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání ve dnech 25. března až 2. dubna 2008. Zmocněnec vlády pro lidská práva následně vládě předložil vyjádření k této zprávě – vláda jej schválila svým usnesením ze dne 16. prosince 2008 č. 1602.

3.3.3. Každoroční zpráva o stavu lidských práv

Sekretariát vypracovává od roku 1998 každoroční zprávu o stavu lidských práv v ČR. V roce 2008 vypracoval Zprávu o stavu lidských práv v České republice v roce 2007. Tyto zprávy mají především aktualizací charakter a jsou primárně určeny vládě ČR pro potřeby rozhodování o prioritách v oblasti ochrany lidských práv. Neopakují tudíž obecná

konstatování o základních demokratických svobodách v ČR ani výčet práv zaručených Listinou základních práv a svobod² či jednotlivými mezinárodními smlouvami upravujícími otázky lidských práv, ale věnuje se zejména pokroku dosaženému v příslušném roce v oblastech, které byly v minulosti předmětem kritiky, a přetrvávajícím nedostatkům.

Dosažený pokrok i přetrvávající nedostatky jsou hodnoceny především ve vztahu k mezinárodním smlouvám o lidských právech, jichž je ČR smluvní stranou. Proto obsahuje zpráva i hodnocení kontrolních orgánů těchto smluv, které mohou formálně jako jediné oprávněně posuzovat, zda státy obecně své mezinárodní závazky respektují či nikoli. Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2007 je zveřejněna na internetových stránkách Úřadu vlády ČR v českém a anglickém jazyce.³

3.3.4. Legislativní činnost

Vlastní legislativní činnost sekretariátu Rady vychází z úkolů uložených vládou členovi vlády, v jehož působnosti Rada pracuje. V roce 2008 pracoval sekretariát Rady na jednom legislativním úkolu, a to – stejně jako v minulých letech - návrhu vládního zákona o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o rovném zacházení (dále jen „antidiskriminační zákon“), jehož hlavním předkladatelem a gestorem je Ministerstvo spravedlnosti. Zákon implementuje příslušné směrnice Evropských společenství z roku 2000.⁴ Zákon zavádí jednotný pojmový aparát, obsahuje definice pojmů souvisejících s rovným zacházením a stanoví právní prostředky ochrany před diskriminací. Oběti diskriminačního jednání se tak budou moci u soudu domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby jim bylo dáno přiměřené zadostiučinění, případně náhrada nemajetkové újmy v penězích, a to v celé řadě oblastí.

Pracovníci sekretariátu Rady se tedy v roce 2008 podíleli se na vypracovávání stanovisek k projednávání zákona v Poslanecké sněmovně a Senátu a dále v souvislosti s vetem prezidenta republiky.

Sekce pro lidská práva Úřadu vlády, jejíž je sekretariát Rady součástí, je od roku 2005 gestorem směrnice č. 2004/113/ES, kterou se stanoví zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování. Spolugestorem pro implementaci této směrnice je Ministerstvo financí. Směrnice je zohledněna v návrhu antidiskriminačního zákona.⁵

---

² č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

³ <http://www.vlada.cz>

⁴ zejména směrnice Evropských společenství č. 2000/43/ES, kterou se provádí zásada rovného zacházení mezi osobami bez ohledu na jejich rasový nebo etnický původ, a směrnice Evropských společenství č. 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, a obecný rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace

⁵ Směrnice 2004/113/ES stanoví ve svém článku 5 zásadu nepoužívání prvku pohlaví jako určujícího faktoru při výpočtu výše pojistného a pojistného plnění pro účely pojištění a souvisejících finančních služeb. Tuto zásadu mají členské státy EU realizovat do 21. prosince 2007. Členské státy mohou však rozhodnout o povolení přiměřených rozdílů ve výši pojistného a pojistného plnění u jednotlivých pojištěnců, je-li pohlaví určujícím faktorem při hodnocení rizika založeném na příslušných a přesných pojistně-matematických a statistických údajích. Pojišťovny v České republice prvek pohlaví při stanovení pojistného a pojistného plnění v současné době používají. Proto byla v návrhu antidiskriminačního zákona uvedena výjimka ze zásady rovných příležitostí mužů a žen v oblasti pojištění povolena.

4. Výstupy

4.1. Druhy výstupů

Veškeré výsledky práce Rady a sekretariátu jsou zveřejňovány na internetu a lze je rozčlenit do následujících skupin:

- zprávy pro kontrolní orgány mezinárodních smluv o lidských právech
- zpráva o stavu lidských práv v ČR za příslušný kalendářní rok
- podněty Rady
- ostatní dokumenty (analýzy, informace, stanoviska, zprávy nenáležející do skupiny a)

<i>druh výstupu</i>	<i>počet celkem</i>	<i>vláda</i>		
		<i>vzala na vědomí (1)</i>	<i>schválila usnesením (2)</i>	<i>odmítla</i>
zpráva pro vládu (1)	2	2	-	-
zpráva pro mezinárodní instituce (2)	5	2	3	-
informace pro vládu (3)	1	-	-	-
návrh nelegislativních opatření (4)	-	-	-	-
návrh legislativních změn (5)	4	3	1	-
připomínky k návrhu obecně závazných právních předpisů (6)	*	-	-	-
jiné (7)	-	-	-	-

* Předseda Rady je z titulu zmocněnce vlády pro lidská práva jak podle Jednacího řádu vlády, tak podle Legislativních pravidel vlády připomínkovým místem ve věcech dotýkajících se problematiky lidských práv. Sekretariát Rady tak vypracovává naprostou většinu připomínek zmocněnce vlády pro lidská práva, což představuje významnou část agendy sekretariátu.

4.2. Zprávy o vývoji dané problematiky a další výstupy

V roce 2008 sekretariát Rady vypracoval následující dokumenty (u podnětů Rady uvádíme pouze ty, které projednala vláda):

- Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2007 (1/2)
- Zpráva o činnosti Rady vlády České republiky pro lidská práva v roce 2007 (3)
- Vyjádření vlády České republiky ke zprávě, kterou Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání zpracoval pro vládu České republiky po návštěvě České republiky ve dnech 25. března až 2. dubna 2008 (2)
- Vyjádření České republiky k některým závěrečným doporučením Výboru OSN pro odstranění rasové diskriminace (2),
- Závěrečná doporučení Výbor OSN pro lidská práva ke Druhé periodické zprávě ČR o plnění Mezinárodního paktu OSN o občanských a politických právech (1),
- Vyjádření České republiky k některým závěrečným doporučením Výboru OSN pro lidská práva (2),

- Třetí a čtvrtá periodická zpráva o plnění závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte a Informace o plnění Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů (2)
- Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva ve věci rozvodového uspořádání péče o děti v souladu s Úmluvou o právech dítěte – schválen usnesením vlády ze dne 9. června 2008 č. 691 (5)
- Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva k právní úpravě používání omezujících prostředků při poskytování zdravotní péče – vláda vzala na vědomí usnesením ze dne 26. března 2008 č. 290 (5)
- Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva k vydání obecně závazného předpisu k zajištění zveřejňování některých vnitřních předpisů povinných subjektů podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů – vláda vzala na vědomí usnesením ze dne 3. listopadu 2008 č. 1334 (5),
- Národní strategie prevence násilí na dětech v České republice na období 2008 – 2018 a Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006 – 2008 – usnesení vlády ze dne 3. září 2008 č. 1139 (4/5).

5. Rozdělení dotací

Rada nerozhoduje ani se nepodílí na rozhodování o dotacích.

6. Zahraničí, včetně Evropské unie

Evropská komise schválila dne 2. července 2008 návrh směrnice Rady, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich náboženství nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci. Gestorem směrnice byl původně ustanoven úřad ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny. Gesce poté přešla na Ministerstvo práce a sociálních věcí – Úřad vlády nadále figuruje jako spolugestor. Zástupci sekretariátu Rady se v průběhu roku 2008 účastnili jednání Pracovní skupiny pro sociální otázky, kde je návrh projednáván.

Rada Evropské unie rozhodla o transformaci Centra pro sledování rasismu a xenofobie (EUMC) v Agenturu pro základní práva a odbor vládního zmocněnce pro lidská práva tak převzal v roce 2005 agendu EU vztahující se k Agentuře pro základní práva. V roce 2008 zajišťoval účast na zasedáních ad hoc pracovní skupiny Rady EU pro základní práva a občanství, která se však v roce 2008 sešla pouze dvakrát. Po zřízení Agentury EU pro základní práva nařízením Rady EU totiž došlo k faktickému vyčerpání mandátu této pracovní skupiny. Jednání v roce 2008 se týkalo přístupu Chorvatska jakožto pozorovatelské země k činnosti Agentury. Sekretariát Rady působí jako styčné místo pro Agenturu (tzv. liaison officer). Vedoucí sekretariátu se dvakrát ročně účastní setkání styčných úředníků.

Vedoucí sekretariátu Rady je kontaktním místem pro komunitární program Progress – sekce boj proti diskriminaci a rozmanitost. Program probíhá v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí, rozdělen je do pěti sekcí (zaměstnanost, sociální ochrana a začlenění, pracovní podmínky, boj proti diskriminaci a rozmanitost a rovnost žen a mužů). Projekty podávané v rámci programu spolufinancuje MPSV. V roce 2008 nebyl z tohoto programu podpořen žádný projekt pro oblast antidiskriminace.

Na podzim 2008 navštívila Českou republiku Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI). Na základě návštěvy přijme ECRI v pořadí čtvrtou zprávu o České

republice. Během své týdenní návštěvy se ECRI setkala se zástupci všech relevantních ministerstev, hovořila s nevládními organizacemi, setkala se i s ministryní pro lidská práva a podnikla návštěvu Ostravy. Setkání se státní správou bylo plně v režii styčného úředníka (Mgr. Lucie Otáhalová) – dvoudenní strukturované dialogy probíhaly v prostorách Úřadu vlády. ECRI se z povahy svého zaměření dotazovala na problematiku spojenou s rasovou diskriminací, zajímala se tedy zejména o situaci romské komunity, opatření proti extremismu, antidiskriminační opatření a situaci cizinců. V Ostravě proběhlo jednání v budově Krajského úřadu – setkání se zúčastnili zástupci všech relevantních odborů. Delegace ECRI vyjádřila s průběhem návštěvy spokojenost.

Sekretariát RLP je dále členem (spolu s MPSV) Expertní skupiny při EK k nediskriminaci (Non-discrimination expert group). Skupina je poradním orgánem EK pro nové iniciativy v oblasti nediskriminace. Schází se dvakrát ročně, první zasedání se uskutečnilo v listopadu 2008 v Bruselu. Členské státy byly vyzvány, aby EK zaslaly příklady dobré praxe v oblasti mainstreamingu nediskriminace a vícenásobné diskriminace. Pro ČR je ovšem tato otázka, vzhledem k absenci antidiskriminačního zákona, spíše hypotetická. Přesto se několik příkladů těchto opatření našlo a ty byly EK zaslány.

6.1. Účast na akcích pořádaných mezinárodními organizacemi

Ve dnech 7. -18. dubna 2008 probíhalo v Radě pro lidská práva OSN první zasedání pracovní skupin pro Všeobecný periodický přezkum (UPR). Jde o nový způsob kontroly dodržování lidskoprávních závazků, k nimž se členské státy zavázaly. Mechanismus spočívá ve vytvoření národní zprávy a následného interaktivního dialogu mezi zástupci jednotlivých států. Přezkum České republiky se uskutečnil 16. dubna 2008. V návaznosti na toto jednání byla přijata zpráva obsahující řadu doporučení pro ČR. K této zprávě je připojeno i vyjádření ČR k některým z těchto doporučení.

Odbor vládního zmocněnce pro lidská práva a sekretariát Rady dále zajišťoval účast na jednáních pracovních fór EU, která souvisejí s aktivitami EU popsány v kapitole 6.

7. Výdaje

mzdy a platy zaměstnanců		1 353 706 Kč
pojistné celkem		535 994 Kč
výdaje na tuzemské služební cesty		260 Kč
výdaje na zahraniční služební cesty		263 183 Kč
odměny členům PPOV (ne zaměstnanci)		0 Kč
cestovné členů/expertů		0 Kč
externí zakázky sledované podle PPOV – celkem		252 500 Kč
z	OON – DPP a DPČ	252 500 Kč
toho	fakturované	0 Kč
telefony		50 140 Kč
Pohoštění celkem		8 255,65 Kč
z	limit pro sekretariát	2 962 Kč
toho	mimo limit sekretariátu	5 293,65 Kč
jiné přímo zjistitelné výdaje (překlady, polygrafie, školení)		507 262,59 Kč

účelově přidělené prostředky	0 Kč
------------------------------	------

* Relativně vysoké náklady na překlady jsou dány zejména nutností předkládat obsáhlé zprávy o plnění mezinárodních závazků do angličtiny. Z této částky 54 368,- Kč náklady polygrafie.

Počet zaměstnanců podle platových tříd k 31. prosinci 2008		z toho na částečný úvazek	
celkem		4	-
	14	3	-
	15	1	-

Sekretariát není samostatnou jednotkou a jeho výdaje jsou součástí výdajů Úřadu vlády.

8. Plán činnosti a rozpočet

Předpokládané výstupy Rady a jejího sekretariátu v roce 2008 jsou určeny zejména Plánem nelegislativních prací vlády na rok 2008, závazky vyplývajícími pro ČR z mezinárodních úmluv a z členství v Evropské unii. Jedná se o následující dokumenty:

- Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2008
- Zpráva o činnosti Rady vlády ČR pro lidská práva v roce 2008
- Osmá a devátá periodická zpráva o plnění Úmluvy o odstranění rasové diskriminace
- Čtvrtá a pátá periodická zpráva o plnění Úmluvy o plnění závazků plynoucích z Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Další plánované aktivity:

V roce 2008 a v letech dalších by se mělo dále posilovat napojení Rady vlády pro lidská práva a jejího sekretariátu na aktivity na úrovni Evropské unie. (Viz také kapitola 6. výše.) Konkrétně budou Rada a její sekretariát pokračovat v projednávání návrhu nové antidiskriminační směrnice, v zapojení do činnosti ad hoc pracovní skupiny Rady EU pro základní práva a občanství. Sekretariát je zapojen do příprav českého předsednictví EU. Sekretariát Rady bude i nadále vykonávat funkci národního kontaktního bodu pro Agenturu EU pro základní práva.

Předpokládané náklady budou přibližně odpovídat nákladům roku 2008.